

KAPITTEL 14.8

PRESTEMOEN 2. EN PROVUNDERSÖKNING AV EN NØSTVETBOPLATS

Per Persson

C58365, Aks.nr. 2012/158, Moheim, Isola L 43/393, Veggrunn AV 43/333, Parsell IV 43/343, Porsgrunn kommune, Telemark	
Askeladden-ID	109934
Høyde over havet	34–39 m
Utgravingsleder	Per Persson
Feltassistenter	0–4
Dagsverk ansatt i felt (utgravingsleder unntatt)	10
Tidsrom for utgraving	12.06–18.06. 2012, 30.6–1.7.2012, 18.9.2012
Metode	Provstick och provkvadranter, torrsållat i svenskesåld
Utgravet areal	7,5 m ²
Funn	197

INLEDNING

Prestemoen 2 registrerades 2007 av Telemark fylkeskommune i samband med planerad utbyggnad av RV 36 (Dolve Meyer 2007: 13). Den utbyggnaden blev aldrig av. Området kom senare att ingå i planområdet för den nya järnvägen mellan Larvik och Porsgrunn. Det var meningen att det skulle gå en anläggningväg i kanten av det tidigare registrerade lokalen. Området ligger inklämd mellan E18 och Telemarksportens industrier och köpcentrum, figur 14.8.2.

Vid fylkeskommunens registrering grävdes 23 provstick i ett område som är ca. 60x80 m, 12 av provstickorna var positiva. Totalt påträffades 46 flintor varav 3 mikrospån och en skrapa/liten kniv.

Samtliga positiva provstick påträffades nära ett berg som ligger i den östra delen av lokalen. Utifrån topografin kan den delas i två separata områden. Av dessa bägge är det den norra delen som berördes av Jernbaneverkets planer. Den södra delen låg avskärmat och långt från det tänkta anläggningsområdet. Vår undersökning berörde därför bara den norra delen av den lokal som fylkeskommunen registrerat.

MARKFÖRHÅLLANDE LÄGE OCH TOPOGRAFI

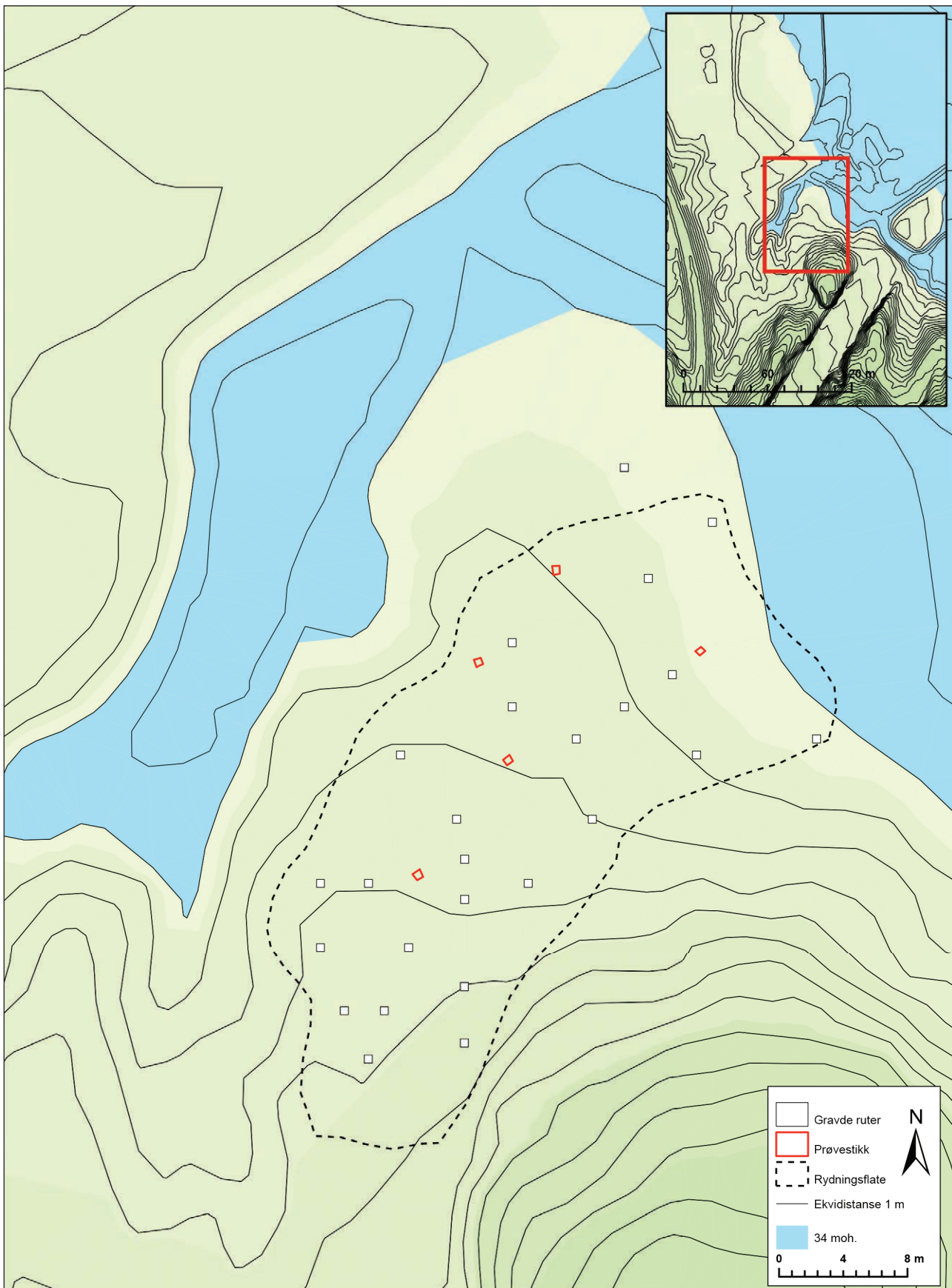
Området ligger på sandmark. Mot sydöst vidtar Presteåsen som är ett relativt stort berg, se figur

14.8.2. Närmast berget är det en del sten i marken, men över större delen av lokalen är marken i det närmaste stenfri. Något 10-tal meter sydöst om lokalen är stora delar av berget bortsprängt för att lämna plats åt E18. Även om E18 ligger nära så har vägen inte påverkat lokalen. Själva boplatsområdet är förvånansvärt väl bevarat om man ser till hur pass utnyttjat omgivningarna är för modern bebyggelse. På lokalen växte granskog. Träden var mer än 25 år gamla, vilket betyder att de växte här innan den nuvarande E18-sträckan byggdes på 1990-talet.

I västra delen av området löper en ravin. Här har tidigare runnit en bäck. Eftersom berget är bortsprängt är det numera lite vatten i bäcken. Bäckens vidare sträckning mot norr är igenfyllt. Det har varit en del mindre sandtag i ravinen. Ravinen har inte funnits när havsstranden stått 35 m högre än idag, den bildas först när havet sjunker till än lägre nivåer. En del av boplatstytan kan ha försvunnit när ravinen bildats.

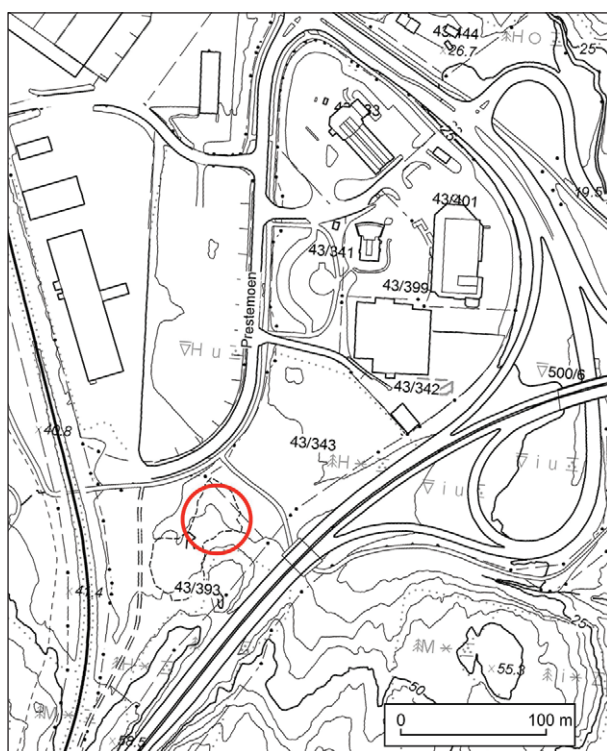
UNDERSÖKNINGEN

Prestemoen 2 var lågt prioriterad inför 2012 års fältsäsong. Den täta granskogen gjorde att platsen var oöverskådlig och den framstod till en början som mycket skadad, framförallt av ravinen och sandtag.

Figur 14.8.1. Översikt över undersökningarna på Prestemoen 2.

Figure 14.8.1. The investigations at Prestemoen 2. The landscape around the site is much damaged by modern building activity, cf. figure 2.

Figur 14.8.2. Prestemoen 2, ØK-karta som visar läget i förhållande till modern bebyggelse.

Figure 14.8.2. The situation around the Prestemoen 2 site today.

Vår första insats på platsen var att vi grävde fem nya provstick. I samband med detta röjdes platsen och blev då mer översiktlig. Ett av våra provstick gav 32 fynd och resten mellan 0 till 7 fynd. Detta visade att det fanns en begränsad fyndkoncentration på platsen. Nästa insats blev att vi grävde 25 provkvadranter. Detta gjordes medan skogen ännu stod kvar. Alla massor torrsållades, vilket gick utmärkt då massorna var sand. Som resultat av denna undersökning framträdde en fyndkoncentration.

Därefter prioriterade vi upp Prestemoen 2. Skogen avverkades och vi förberedde bygge av sällstation. Då meddelade Jernbaneverket att de inte längre hade för avsikt att bygga den planerade anläggningvägen. I samråd med Riksantikvarien beslöt då att undersökningen skulle läggas ner.

Provstick och provkvadranter fylldes igen. Jernbaneverket övertog ansvaret för att platsen inte blir utsatt för mer förstörelse.

FYND

Se figur 14.8.3.

FYNDUTBREDNING

Även om undersökningen var mycket begränsad går det att urskilja en koncentration i den centrala delen av den undersökta ytan, se figur 14.8.5. Koncentrationen var ca. 200 kvadratmeter. Så gott som alla fynd påträffades i provstick som grävdes över kurvan för 35 m ö.h.

DATERING UTIFRÅN STRANDLINJE OCH TYPOLOGI

Våra provstick och provkvadranter har lämnat ett litet men karaktäristiskt fyndmaterial. Det ingår två fragment av Nøstvetyxor, två handtagskärnor och flera mikrospan. De lägst belägna fynden ligger på ca. 34 m ö.h. vilket motsvarar en strandlinjedatering till ca. 4900 f.Kr (Sørensen et al. kapitel 2.2, band 1, denna serie). Det är god samstämmighet mellan denna datering och den typologiska dateringen (Mikkelsen 1975b).

C14-datering

I samband med registreringen utfördes en C14-datering på träkol som påträffats i ett provstick i sydöstra delen av boplatsoområdet (nr. 3 på kartan ner till på sidan 13 i Dolve Meyers rapport från 2007). Detta är ca. 35 meter söder om det område som vi undersökte 2012. Dateringen angav en ålder av ca. 1080-900 f.Kr. (Beta-233125, 2850+/-40 bp).

SLUTSATS

Trots att det bara blev grävt provkvadranter på Prestemoen 2 så har vi fått värdefull information från undersökningen. Det finns en fyndkoncentration som inte tycks vara berörd av sentida förstörelse och fynden styrker strandlinjedateringen till ca. 4900 f.Kr.

PRESTEMOEN 2. A TEST EXCAVATION ON A LATE MESOLITHIC "NØSTVET" SITE

The Prestemoen 2 site is situated in an area where today there are shops, factory plants, roads, etc. (fig. 14.8.2). Despite this, the immediate vicinity of the site is rather intact. The site is situated close to a rocky hill. Close by the rocks, there are some stones in the ground; otherwise it consists of sand. There is a ravine in the western part. This is the result of a rivulet having dug its way into the sand. There are also sandpits along the edge of the ravine.

Our investigation at the site consisted of five trial pits and twenty-five 0.5 x 0.5 m trial squares. The further excavation on this site was canceled as the plans for the railway construction changed during the summer of 2012.

Hovedkategori	Antall	%	Delkategori/merknad	Antall
<i>Sekundærbearbeidet flint</i>				
Skraper	2		Avslag med retusj	2
<i>Sum, sekundærbearbeidet flint</i>	<i>2</i>			
<i>Primærttilvirket flint (avfall)</i>				
Mikroflekke	10			
Avslag	34			
Fragment	109			
Splint	24			
Kjerne	5		Bipolar	1
			Håndtaksjerne	2
			Plattformjerne	2
<i>Sum, primærttilvirket flint (avfall)</i>	<i>182</i>			
<i>Sum, flint</i>	<i>184</i>			
<i>Sekundærbearbeidet bergart</i>				
Øks	2		Nøstvetøks	2
Slipeplate	1			
<i>Sum, sekundærbearbeidet bergart</i>	<i>3</i>			
<i>Primærttilvirket bergart (avfall)</i>				
<i>Avslag</i>	<i>4</i>			
Fragment	1			
<i>Sum, primærttilvirket bergart</i>	<i>5</i>			
<i>Sum, bergart</i>	<i>8</i>			
<i>Primærttilvirket kvarts (avfall)</i>				
Avslag	2			
<i>Sum, primærttilvirket kvarts</i>	<i>2</i>			
<i>Sum, kvarts</i>	<i>2</i>			
Sum, totalt	197			

Figur 14.8.3. Alla fynd från Prestemoen 2.

Figure 14.8.3. All finds from the Prestemoen 2 site.

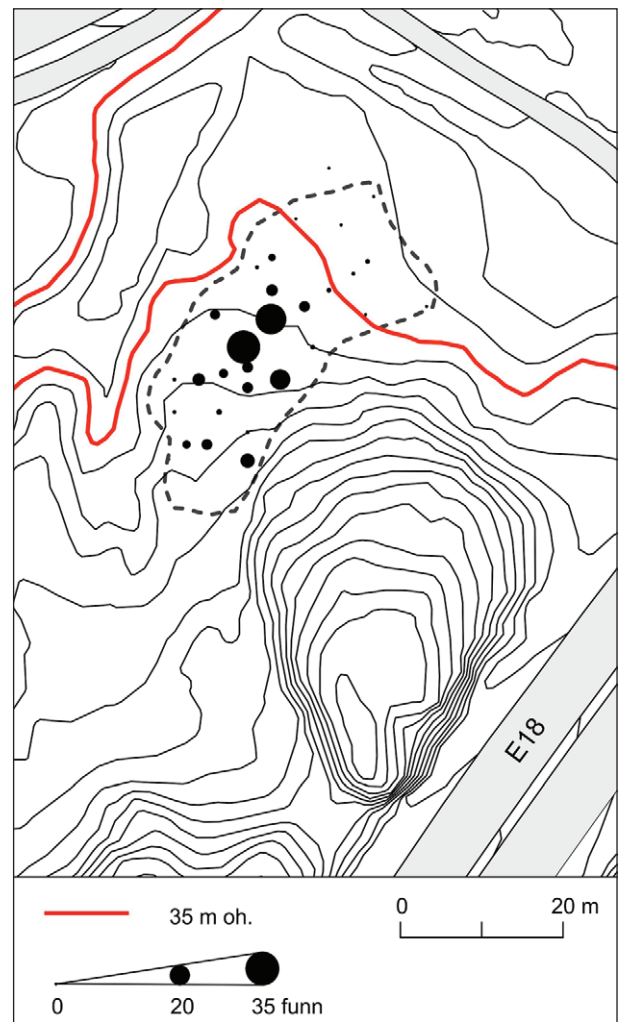
The finds are in total 197 artifacts; 184 of these were made of flint. Despite this small number of finds, there are two stone axe/adze fragments that can be identified as being of the Nøstvet type. Among the flints, there are two handle cores. Both these types are typical for the Late Mesolithic in

the area (cf. Mikkelsen 1975b). The find distribution on the site shows a concentration of about 20 x 10 m, situated immediately above 35 m.a.s.l. The shore stood at this level at 4900 BC (Sørensen et al. ch. 2.2, in this volume); this is a dating that is in good agreement with the typological dating of the finds.

Figur 14.8.4. Översikt efter undersökningens slut, foto mot sydväst.

Figure 14.8.4. Overview after the excavation. Photo towards SW.

Figur 14.8.5. Fyndfördelning i de enheter som undersöktes inom vårt projekt. 1 m ekvidistans. Karta: Per Persson.

Figure 14.8.5. Find distribution. Red line marks 35 m.a.s.l.. The height curves are with 1 m interval. The dotted line marks the area from which the trees were cut down under the excavation.